

ილია ჭავჭავაძის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
უცხო ენათა ფილოლოგიის ფაკულტეტი

თამარ ძიძიგური

ს ა მ ა გ ი ს ტ რ ო ნ ა შ რ ო მ ი თ ე მ ა ზ ე :

ნათესაობის აღმნიშვნელ სახელთა სემანტიკური
და ეთნოკულტურული თავისებურებანი
ქართულ და ინგლისურ ენებში

სამეცნიერო ხელმძღვანელი: ნინო კირვალიძე
ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი,
ასოცირებული პროფესორი

თბილისი 2009

ს ა რ ჩ ე ვ ი

რეზიუმე ინგლისურ ენაზე	5
შესავალი.....	7

თავი I

ნათესაობის აღმნიშვნელ სახელთა სემიოტიკური კვლევის თეორიული საფუძვლები

§1. სიტყვა, როგორც სემიოტიკური ერთეული და მისი სტრუქტურული თავისებურებები.....	13
§2. სიტყვის ლექსიკური მნიშვნელობის განსაზღვრის პრობლემა თანამედროვე ენათმეცნიერებაში.....	16
§3. სალექსიკონო დეფინიცია, როგორც სიტყვის ლექსიკური მნიშვნელობის გახსნის ხერხი.....	19
§4. სიტყვათა ორგანიზების თავისებურებანი ენის ლექსიკურ სისტემაში.....	26
§5. სიტყვის სემანტიკური სტრუქტურის ცნება ლექსიკოლოგიაში.....	30

თავი II

ნათესაობის აღმნიშვნელ სახელთა სემანტიკური თავისებურებები თანამედროვე ინგლისურ ენაში

- §1. ნათესაობის აღმნიშვნელ სახელთა სისტემური
კვლევის მეთოდოლოგიური საფუძვლები----- 33
- §2. ნათესაობის აღმნიშვნელ სახელთა ინვენტარის
დადგენა თანამედროვე ინგლისურ ენაში----- 37
- §3. ნათესაობის აღმნიშვნელ სახელთა სემანტიკური
თავისებურებები და მათი ნიშნობრივი სტატუსის დადგენა-- 40
- §4. ნათესაობის აღმნიშვნელ სახელთა ლექსიკურ-სემანტიკური
ველი თანამედროვე ინგლისურ ენაში----- 42

თავი III

ნათესაობის აღმნიშვნელი სახელები თანამედროვე ქართულ ენაში და მათი შეპირისპირებითი ანალიზი

- §1. ნათესაობის აღმნიშვნელ სახელთა ინვენტარის
დადგენა თანამედროვე ქართულ ენაში----- 48
- §2. ნათესაობის აღმნიშვნელ სახელთა ლექსიკურ-სემანტიკური
ველი თანამედროვე ქართულ ენაში-----52
- §3. ნათესაობის აღმნიშვნელ სახელთა შეპირისპირებითი ანალიზი
ინგლისურსა და ქართულ ენებში----- 54

დასკვნა	63
ბიბლიოგრაფია	68

Semantic and Ethnocultural Peculiarities of the Names Denoting Kinship Relations in English and Georgian Languages

S u m m a r y

The paper is devoted to the study of semantic and ethnocultural peculiarities of the names designating kinship relations in the English and the Georgian languages. It is common knowledge that vocabulary is not merely the sum of separate elements, but it is a system where each word as an independent nominative unit is characterized by certain specific semantic relations with the elements of the same level of the language structure. Hence, the use of semantic field theory is considered to be rather effective in the research of the systematic organization of the vocabulary. We investigate the meaning of the lexical units under study with the help of componential analysis of their dictionary definitions, i.e. dictionary entries, which enables us to define their sign status and reveal their ethnocultural peculiarities in both languages.

The research has shown that the names designating kinship relations in the English and the Georgian languages occupy a central place in the system of both languages. This layer of lexis can be represented as a system organized by the principle of hypero-hypohymy where hierarchy is realized through a generic-aspectual relations, the essence of which lies in the principle of semantic inclusion. We consider the word "relative" to be the archilexeme-identifier with the help of which the stock of the names designating kinship relations was ascertained.

The componential analysis of dictionary entries enabled us to establish the sign status of these lexical units as that of relative words that nominate humans not according to the objective features peculiar to them, but according to their relation to another person or persons, who serve as a determinant to the given name. Relativity of meaning of such words implies the fixation of a certain reference-point in relation to which the target object is characterized. The reference-point being represented in a dictionary entry by a lexeme denoting another person, the semantic structure of the words nominating kinship relations is based on a relative frame, so called "releme" which can be generally defined as "kinship relations". In actual speech these relations are explicated in an attributive syntagma: "Nick's wife", "my mother", "Ann's brother", etc.

Our study has shown that semantic field of "kinship relations" is much richer and more differentiated in the Georgian language than in English and this is conditioned by ethnocultural peculiarities of the corresponding nations. The comparative study of the nouns designating kinship relations has revealed specific ethno-cultural and historical features of each nation and therefore underlined the significance of the research itself.